

Myndighetsnätverket för klimatanpassning

Året 2019

HÄNT UNDER ÅRET	3
MÖTEN	4
ARBETSGRUPPER	4
Arbetsgrupp: Utveckling av webbportalen klimatanpassning.se	4
Arbetsgrupp: Ny renhållsovård i ett förändrat klimat	4
Arbetsgrupp: Vektorövervakning i Sverige	5
Arbetsgrupp: Fastighetsförvaltning i ett förändrat klimat - fastighetsförvaltande myndigheters roller och ansvar	5
Geodata för klimatanpassning – Praktisk träning	6
Arbetsgrupp: Geodata för klimatanpassning – Paket och framtida behov	7
Arbetsgrupp: Smittspridande myggor i stadsmjö i ett förändrat klimat	7
Arbetsgrupp: Finansieringsmodeller för klimatanpassningslösningar vid kusten	8
Arbetsgrupp: Bartján, en samisk kulturmiljö, i ett förändrat klimat del 2	8

Hänt under året

Under 2019 beslutade nätverket att bjuda in de myndigheter som omfattas av förordningen för myndigheters klimatanpassningsarbete (2018:1428) och som ännu inte var medlemmar. Inbjudan skickades ut i december. Post- och telestyrelsen, Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Vinnova och Statens fastighetsverk anslöt som nya medlemmar under december och nätverket bestod vid årsskiftet 2019/2020 av 24 nationella myndigheter, länsstyrelserna och Sveriges kommuner och regioner.

I samband med beslutet om att bjuda in nya myndigheter reviderades verksamhetsbeskrivningen och vision, mål och arbetsområden sågs över.

Webbportalen klimatanpassning.se byggdes om för att det ska bli enklare att få överblick och hitta rätt. Antalet besök uppgick under 2019 till 47 614, vilket är en ökning med drygt 10 000 jämfört med 2018. Därtill skickades fyra nyhetsbrev med nätverket som avsändare ut till 1 278 prenumeranter.

Efter omröstning beviljades åtta arbetsgrupper finansiering från de medel som avsatts för nätverkets projekt ifrån anslag 1:10. Dessa åtta grupper, samt arbetsgruppen för utveckling av klimatanpassning.se, har varit aktiva under året:

- Utveckling av webbportalen klimatanpassning.se
- Ny renhållsvård i ett förändrat klimat
- Vektorövervakning i Sverige
- Fastighetsförvaltning i ett förändrat klimat - fastighetsförvaltande myndigheters roller och ansvar
- Geodata för klimatanpassning – Praktisk träning
- Geodata för klimatanpassning – Paket och framtida behov
- Smittspridande myggor i stadsmiljö i ett förändrat klimat
- Finansieringsmodeller för klimatanpassningslösningar vid kusten
- Bartján, en samisk kulturmiljö i ett förändrat klimat del 2

Möten

Under året hölls fyra nätverksmöten, med syfte att dela information mellan deltagande parter samt att följa upp pågående arbetsgruppers arbete och identifiera nya gemensamma initiativ.

Inför varje möte samlas information in från alla medverkande myndigheter och sammanställs i ett gemensamt dokument för informationsdelning. Samtliga mötesanteckningar och informationsdelningsdokument finns sparade på nätverkets gemensamma yta på Hive.

Året inleddes med ett möte i Eskilstuna i januari med Energimyndigheten som värd. Vid mötet diskuterades resultatet av den utvärdering av nätverket som genomfördes i slutet av år 2018 och nya arbetsgrupper planerades.

I maj hölls ett distansmöte där pågående arbetsgrupper rapporterade om aktuell status.

I september hölls ett tvådagarsmöte i Stockholm med Naturvårdsverket som värd. Vid mötet diskuterades hur nätverket ska arbeta från 2020 och framåt, utifrån de nya förutsättningar som förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete inneburit. Ett förslag togs fram bland annat baserat på att alla myndigheter som förordningen gäller för bör erbjudas medlemskap i nätverket och att förordningen bör lyftas fram tydligt i beskrivningen av nätverkets arbete.

I november hölls ett distansmöte där den nya verksamhetsbeskrivningen fastslogs.

Arbetsgrupper

En stor del av nätverkets arbete sker i arbetsgrupperna. Under året har nio arbetsgrupper varit aktiva.

Arbetsgrupp: Utveckling av webbportalen klimatanpassning.se

Deltagande parter: SMHI (sammankallande), Riksantikvarieämbetet, SGI, MSB och Livsmedelsverket

Arbetsgruppens syfte är att bidra till nätverkets mål att stärka samhällets aktörer genom att öka engagemang och sprida kunskap i samhället.

Under året har arbetsgruppen bland annat drivit på för att hålla fliken ”på gång på myndigheterna” uppdaterad, definierat ny disposition för engelska startsidan samt fört löpande dialog kring nya klimatanpassning.se.

Effekten av arbetet är ett ökat engagemang från deltagande myndigheter och därmed en ökad kvalitet, aktualitet och relevans på webbsidorna.

I slutet av året beslutades att arbetsgruppen tills vidare blir vilande men kan aktiveras igen vid behov.

Arbetsgrupp: Ny renhållsovård i ett förändrat klimat

Deltagande parter: SVA (sammankallande), Jordbruksverket, Sametinget och Länsstyrelsen Västerbottens län

Arbetsgruppens syfte är att bidra till nätverkets mål att stärka samhällets aktörer och medverkande myndigheter samt verka för förbättringar av ramverk och styrmedel genom utveckling av kunskap och data, att öka engagemang och sprida kunskap i samhället, informationsdelning,

kompetenshöjning, samverkan kring efterfrågat underlag och identifierade behov samt samverkan för finansiering.

Denna arbetsgrupp erhöll medel från anslag 1:10.

Arbetsgrupper har knutit ytterligare aktörer till sig och skapat en grupp som verkar för renhålsvård. Gruppen har bland annat planerat framtida renhålsvård, sammanställt en gemensam skrivelse som beskriver behovet av renhålsvård vilken kan användas som underlag till ansökningar, äskanden, debattartiklar m.m., diskuterat renundervisningen på SLU samt översatt sidan om renhälsa i ett förändrat klimat på www.sapmi.se till samiska.

Gruppen har sökt och beviljats medel från Formas för en doktorand som ska utbildas till centralt placerad renhålsveterinär. En ansökan har också skickats till Jordbruksverket om en veterinär till renhålsvård med säte i Umeå.

Den etablerade gruppen kommer att fortsätta sitt arbete under 2020 och bland annat färdigställa skrivelsen om behovet av renhålsvård, översätta sidan om renhälsa i ett förändrat klimat till engelska samt fortsätta att utveckla rensidorna på SVAs webbplats.

Genom arbetsgruppens insatser bedöms renhålsvården i Sverige ha förbättrats.

Arbetsgrupp: Vektorövervakning i Sverige

Deltagande parter: SVA (sammankallande), Jordbruksverket, Folkhälsomyndigheten och Naturvårdsverket

Arbetsgruppens syfte är att bidra till nätverkets mål att stärka samhällets aktörer och medverkande myndigheter samt verka för förbättringar av ramverk och styrmedel genom utveckling av kunskap och data, att öka engagemang och sprida kunskap i samhället, informationsdelning, kompetenshöjning, samverkan kring efterfrågat underlag och identifierade behov samt samverkan för finansiering.

Denna arbetsgrupp erhöll medel från anslag 1:10.

Arbetsgruppen besökte bland annat två områden med pågående utbrott av tularemi respektive usutu för att testa övervakningsmetoder. Resultaten presenterades i en vetenskaplig artikel.

Lättillgänglig bestämmingslitteratur för svenska och invasiva stickmyggor togs fram i syfte att öka chansen att hitta invasiva arter och få en bättre uppfattning om svenska vektorarters utbredning. Därtill deltog gruppen i ArtDatabankens rödlistearbete och 2020 kommer sannolikt fyra arter stickmyggor att bli rödlistade.

Arbetsgruppen håller på att ta fram ett förslag på utformningen av eventuell framtida myggövervakning i Sverige. Förslaget behandlar lagstiftning, metoder och organisation.

Arbetsgrupp: Fastighetsförvaltning i ett förändrat klimat - fastighetsförvaltande myndigheters roller och ansvar

Deltagande parter: Naturvårdsverket (sammankallande), Trafikverket, Riksantikvarieämbetet, Statens fastighetsverk samt Länsstyrelsen Uppsala, Kronoberg och Norrbottens län

Arbetsgruppens syfte är att bidra till nätverkets mål att stärka aktörer i samhället och medverkande myndigheter genom utveckling av kunskap och data, att öka engagemang och sprida kunskap i samhället, informationsdelning och kompetenshöjning.

Denna arbetsgrupp erhöll medel från anslag 1:10.

Arbetsgruppen anordnade två workshops.

- En intern för arbetsgruppen med syfte att diskutera centrala frågeställningar som tolkning av skrivning i förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete samt hur arbetet med fastighetsförvaltning ser ut idag och vilka de största utmaningarna är framgent.
- En extern med ett inledande informationspass om verktyg och ett efterföljande workshoppass där deltagarna bland annat fick diskutera risker utifrån regionala klimatanalys och föreslå åtgärder. Vid den externa workshopen deltog drygt 30 personer.

Resultaten från den externa workshopen håller på att sammanställas i en rapport som ska spridas.

Effekten av arbetsgruppens insatser är att arbetet med att klimatanpassa statlig egendom som myndigheter förvaltar och underhåller, i enlighet med förordningen om myndigheters klimatanpassningsarbete, underlättats. Ansvarsfrågor, rådighet och juridiskt ansvar mellan länsstyrelse och myndighet har lyfts och analysmetoder för genomförande av arbetet har identifierats. De slutsatser och kunskapsunderlag som etablerats genom arbetsgruppen har också varit vägledande för Naturvårdsverkets interna förstudie om hur myndigheten ska klimatanpassa sin statliga egendom.

Arbetsgruppens medlemmar har uppfattat forumet för klimatanpassning av statlig egendom som etablerats genom gruppen så pass givande att det finns en önskan om att fortsätta driva och utvidga arbetsgruppen under 2020.

Geodata för klimatanpassning – Praktisk träning

Deltagande parter: Lantmäteriet (sammanställande), MSB, SGU, Boverket, Trafikverket, SGI, och Länsstyrelsen Västernorrland, Uppsala län, och Västerbottens län

Arbetsgruppens syfte är att bidra till nätverkets mål att stärka aktörer i samhället och medverkande myndigheter genom att öka engagemang, sprida kunskap i samhället och kompetenshöjning.

Denna arbetsgrupp erhöll medel från anslag 1:10.

Arbetsgruppen tog fram ett koncept för en heldags workshop där workshopdeltagarna får möjlighet att göra klimatanpassningsbedömningar med GIS-underlag kopplat till fysisk planering. Tänkt arrangörer är framförallt länsstyrelser och målgrupper är kommunala tjänstemän som arbetar inom fysisk planering, stadsplanering, teknik, klimat- eller GIS-samordning.

Konceptet består av ett grundkoncept som är tänkt att kunna modifieras efter behov och två föreslagna teman – översvämning och skred och andra markrörelser samt värmebölja – som beskrivs i detalj. Konceptmaterialet innefattar upplägg för dagen, presentationer och frågor till övningar. Därtill har en Storymap tagits fram som kan användas vid förberedelse inför workshopen samt av

deltagare som inte har tillgång till egen programvara under workshoptillfället. Konceptet har testats i Uppsala, Västerås och Umeå.

Arbetsgruppen håller på att sammanställa en rapport kring konceptet och goda exempel på nyttan som uppnåtts vid genomförda tester. Resultaten kommer att spridas i samband med ett slutseminarium i januari samt under Kartdagarna 2020 och MätKart20.

Effekten av arbetsgruppens arbete är att kunskapen om tillgängliga geodata och hur data kan användas förbättrats. Därtill har det bidragit till ökad kontakt och förhoppningsvis bättre samarbeten inom kommuner samt ökat kunskapen hos deltagande myndigheter om hur kommunerna använder geodata i arbetet med klimatanpassning samt vilket behov av stöd de har.

Arbetsgrupp: Geodata för klimatanpassning – Paket och framtida behov

Deltagande parter: Lantmäteriet (sammankallande), Boverket, SGU, Trafikverket, SGI och Sjöfartsverket

Arbetsgruppens syfte är att bidra till nätverkets mål att stärka aktörer i samhället och medverkande myndigheter genom utveckling av kunskap och data och kompetenshöjning.

Denna arbetsgrupp erhöll medel från anslag 1:10.

Arbetsgruppen genomförde en omvärldsanalys, en litteraturstudie och föreberedde en kvantitativ enkät. Därtill genomfördes 15 djupintervjuer med kommuner, länsstyrelser, konsulter och lärosäten.

Analysen av underlaget resulterade i 16 olika rekommendationer, varav 10 rörde geodapaket och 6 var generella för geodata. Utredningen rekommenderar att det skapas tematiska geodapaket, som rimligen kallas något annat, t.ex. klimatanpassningspaket. Dessa paket behöver bestå av metodstöd, riktlinjer, geodata och dokumentation. Förslagsvis är paketet översvämmning först ut då flest respondenter visat intresse för det. Vidare finns rekommendationer för att underlätta för användarna att hitta och nyttja geodata genom att myndigheter samarbetar mer vid publicering av geodata och tillhörande metadata.

En slutrapport håller på att färdigställas och resultaten kommer att presenteras i samband med ett slutseminarium i januari samt under Kartdagarna 2020.

Effekterna av arbetsgruppens insatser är att bättre kunskap tagits fram om användarbehoven kring nationella och regionala geodata för klimatanpassning, behov av paketering och tillgängliggörande av desamma samt hur geodata behöver förändras nu och på sikt för att möta användarnas behov i och med ett förändrat klimat. Detta lägger en grund för nationella och regionala myndigheters vidare arbete. Former och finansiering för fortsatt arbete kommer att undersökas.

Arbetsgrupp: Smittspridande myggor i stadsmiljö i ett förändrat klimat

Deltagande parter: SVA (sammankallande), Folkhälsomyndigheten, SMHI och Boverket

Arbetsgruppens syfte är att bidra till nätverkets mål att stärka aktörer i samhället och medverkande myndigheter genom utveckling av kunskap och data, att öka engagemang och sprida kunskap i samhället, informationsdelning och kompetenshöjning.

Denna arbetsgrupp erhöll medel från anslag 1:10.

Arbetsgruppen skrev en ansökan om och beviljats medel från Formas för ett forskningsprojekt om klimatanpassning och stickmyggor – ”Transformation mot gröna och blåa städer: Konflikt mellan de hållbara utvecklingsmålen”. En illustrerad guide till urbana stickmyggor i Sverige gjordes och en sammanställning av kunskapsläget kring klimatförändring, stickmyggor och urbana miljöer håller på att tas fram. Därtill hölls ett föredrag om stickmyggor i urbana miljöer på konferensen Klimateffekter – Riskhantering och anpassning av samhälle och infrastruktur.

Tanken är att arbetsgruppens medlemmar i viss mån ska inkluderas i det Formasfinansierade forskningsprojektet.

Arbetsgrupp: Finansieringsmodeller för klimatanpassningslösningar vid kusten

Deltagande parter: SGI (sammankallande), SGU, MSB, Länsstyrelsen Skåne och i Hallands län

Arbetsgruppens syfte är att bidra till nätverkets mål att stärka samhällets aktörer och medverkande myndigheter samt verka för förbättringar av ramverk och styrmedel genom att öka engagemang och sprida kunskap i samhället, kompetenshöjning samt samverka för finansiering.

Denna arbetsgrupp erhöll medel från anslag 1:10.

Arbetsgruppen tog fram olika modeller för finansiering av klimatanpassningsåtgärder för översvämning och erosion vid kusten. En workshop genomfördes med alla kustkommuner i Skåne och Halland samt berörda myndigheter och förslag till finansieringsmodeller har sammanställts i en rapport.

Effekten av arbetsgruppens arbete är att kustkommuner, fastighetsägare och statliga aktörer får redskap att hantera finansieringen av klimatanpassningsåtgärder, vilket är efterfrågat i många kommuner och bland fastighetsägare.

Arbetet kommer fortsätta inom Regional kustsamverkan Skåne/Halland, och ytterligare medel planeras att sökas.

Arbetsgrupp: Bartján, en samisk kulturmiljö, i ett förändrat klimat del 2

Deltagare: Riksantikvarieämbetet

Arbetsgruppens syfte är att stärka aktörer i samhället och medverkande myndigheter samt verka för förbättringar av ramverk och styrmedel genom att öka engagemang och sprida kunskap i samhället, utvärdering och effektuppföljning och samverka kring efterfrågat underlag och identifierade behov.

Denna arbetsgrupp erhöll medel från anslag 1:10.

Arbetsgruppen genomförde en workshop i syfte att ta fram en åtgärdsplan för kulturmiljön Bartján utifrån ett förändrat klimat. Workshopresultaten analyserades och analysen presenterades vid ett partnersmöte med Interreg-projektet Adapt Northern Heritage, som ska utveckla en metodik för riskbedömningar för kulturlandskap och samiska kulturmiljöer. Arbetsgruppens medel har delvis finansierat arvode för en representant från samebyn och för deltagare från Gaaltje sydsamiskt kulturcentrum på workshopen och mötet i Trondheim.

Effekten av arbetsgruppens insatser är att kulturmiljöns status har stärkts inom samebyn och även mandatet för representanten från samebyn såtillvida att kulturmiljön Bartjan har varit pilot miljö för aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Därtill har kunskapen om kulturlandskapets och renskötarnas förutsättningar i ett förändrat klimat stärkts hos medverkande aktörer och kommer att spridas till den engelsktalande delen av världen.

Arbetet fortsätter inom Interreg-projektet.